

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 17. maja 2022*

„Predhodno odločanje – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Načelo enakovrednosti – Načelo učinkovitosti – Postopek izdaje plačilnega naloga in postopek izvršbe pri tretjih osebah – Pravnomočnost, ki implicitno zajema veljavnost pogojev izvršilnega naslova – Pooblastilo izvršilnega sodišča, da po uradni dolžnosti preizkusi morebitno nepoštenost pogoja“

V združenih zadevah C-693/19 in C-831/19,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Tribunale di Milano (sodišče v Milanu, Italija) z odločbama z dne 10. avgusta 2019 in 31. oktobra 2019, ki sta na Sodišče prispeli 13. septembra 2019 in 14. novembra 2019, v postopkih

SPV Project 1503 Srl,

Dobank SpA

proti

YB (C-693/19),

in

Banco di Desio e della Brianza SpA,

Banca di Credito Cooperativo di Carugate e Inzago sc,

Intesa Sanpaolo SpA,

Banca Popolare di Sondrio s.c.p.a,

Cerved Credit Management SpA

proti

YX,

ZW (C-831/19),

* Jezik postopka: italijanščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Arabadjiev, predsednik senata, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (poročevalec), I. Jarukaitis, predsedniki senatov, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, sodniki, L. S. Rossi, sodnica, in A. Kumin, sodnik,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. aprila 2021,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Banco di Desio e della Brianza F. L. Monti, S. Sironi in P. Vitiello, avvocati,
- za ZW S. M. Zigni in M. Buzzini, avvocati,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z A. Grumettom, avvocato dello Stato,
- za nemško vlado U. Kühne, J. Möller in M. Hellmann, agenti,
- za špansko vlado S. Centeno Huerta, J. Ruiz Sánchez in J. Rodríguez de la Rúa Puig, agenti,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér in K. Szíjjártó, agenta,
- za Evropsko komisijo G. Gattinara in N. Ruiz García, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 15. julija 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago členov 6 in 7 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, in popravek v UL 2019, L 214, str. 25) ter člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru sporov med, prvič, družbo SPV Project 1503 Srl (v nadaljevanju: SPV) in družbo Dobank SpA, mandatarjem družbe Unicredit SpA, na eni strani ter YB na drugi in, drugič, družbo Banco di Desio e della Brianza SpA (v nadaljevanju: BDB) in drugimi kreditnimi institucijami na eni strani ter YX in ZW na drugi v zvezi s postopki izvršbe na podlagi izvršilnih naslovov, ki so postali pravnomočni.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno, da „morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

4 Člen 2(b) te direktive določa:

„V tej direktivi:

[...]

„potrošnik“ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti;

[...]“

5 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

6 Člen 7(1) iste direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Italijansko pravo

7 Decreto legislativo n. 206, recante Codice del consumo a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229 (zakonska uredba št. 206 o zakoniku o varstvu potrošnikov v smislu člena 7 zakona št. 229 z dne 29. julija 2003) z dne 6. septembra 2005 (redni dodatek h GURI št. 235 z dne 8. oktobra 2005), s katerim je bila prenesena Direktiva 93/13, v členu 33(1) in (2) določa:

„1. V pogodbi, sklenjeni med potrošnikom in prodajalcem, se pogoji, ki kljub dobri veri povzročijo znatno neravnovesje med pogodbenimi pravicami in obveznostmi potrošnika, štejejo za nepoštena.“

2. Kot nepošteni pogoji, dokler se ne dokaže nasprotno, se štejejo pogoji, katerih cilj ali učinek je:

[...]

(f) zahteva, da potrošnik v primeru neizvedbe ali zamude pri plačilu plača denarno vsoto iz naslova odškodnine, pogodbene kazni ali drugega enakovrednega naslova, ki je očitno previsoka;

[...]“

8 Člen 36(1) in (3) te zakonske uredbe določa:

„1. Pogoji, za katere se šteje, da so nepošteni v skladu s členoma 33 in 34, so nični, preostali del pogodbe pa ostane v veljavi.

[...]

3. Ničnost se upošteva samo v korist potrošnika in sodišče jo lahko ugotovi po uradni dolžnosti.“

9 Codice di procedura civile (zakonik o civilnem postopku) v različici, ki se uporablja za spora o glavni stvari, v členu 633, ki se nanaša na pogoje dopustnosti, določa:

„Pristojni sodnik na predlog upnika denarne terjatve ali zamenljivega blaga oziroma na predlog upravičenca do prejema določene premičnine izda nalog za plačilo ali izročitev:

(1) če uveljavljanje te pravice temelji na pisnih dokazilih;

[...]“

10 Člen 640 tega zakonika določa:

„Če sodišče meni, da predlog ni dovolj utemeljen, sodnemu tajništvu odredi, naj o tem obvesti tožečo stranko in jo pozove, naj predloži dokaze.

Če tožeča stranka na ta poziv ne odgovori, če tožbe ne umakne ali če predlogu ni mogoče ugoditi, ga sodišče z obrazloženim sklepom zavrne.

Ta sklep ne posega v možnost ponovne vložitve predloga, tudi v okviru rednega postopka.“

11 Člen 641 navedenega zakonika določa, da če se predlogu ugodi, sodišče drugi stranki naloži, naj plača denarni znesek, in jo obvesti o možnosti vložitve ugovora v roku 40 dni.

12 Člen 647 zakonika o civilnem postopku v različici, ki se uporablja za spora o glavni stvari, naslovljen „Izvršljivost zaradi neobstoja ugovora ali nedejavnosti naslovnika plačilnega naloga“, določa:

„Če ugovor ni vložen v predpisanem roku ali če se naslovník plačilnega naloga ne spusti v postopek, sodišče, ki je izdalo plačilni nalog, ta nalog na predlog upnika, tudi če je ta podan ustno, razglasi za izvršljiv. [...]

Kadar se v skladu s tem členom razglasi izvršljivost zadevnega naloga, ugovora ni več mogoče vložiti ali uveljavljati, razen na podlagi določb člena 650, sprostí pa se tudi kakršna koli varščina, ki je bila vplačana v ta namen.“

- 13 Člen 650 tega zakonika, ki se nanaša na prepozen ugovor, določa:
„Naslovnik plačilnega naloga lahko vloži ugovor tudi po izteku roka, določenega v njem, če dokaže, da zaradi nepravilne vročitve, naključja ali višje sile z njim ni bil pravočasno seznanjen.
[...]
Ugovor ni več dopusten po preteku desetih dni od prvega izvršilnega dejanja.“
- 14 Člen 2909 Codice civile (civilni zakonik), ki se nanaša na pravnomočnost, določa:
„Stranke, njihovi dediči ali pravni nasledniki so v celoti vezani na vsebino pravnomočne sodbe.“
- 15 Predložitveno sodišče navaja, da v skladu z večinsko sodno prakso Corte suprema di cassazione (vrhovno kasacijsko sodišče, Italija) plačilni nalog za denarni znesek, zoper katerega ni bil vložen ugovor, ne postane pravnomočen le glede terjatve, katere izterjava se zahteva, ampak tudi glede naslova, ki je bil naveden kot podlaga zanj, kar izključuje vsakršno poznejšo preučitev razlogov, navedenih v utemeljitev predloga. Ta sodna praksa je pripeljala do tega, da se za plačilni nalog, zoper katerega ni bil vložen ugovor, uporabi načelo „implicitne pravnomočnosti“, v skladu s katerim se šteje, da je sodišče, ki se je izreklo o nekem vprašanju, nujno rešilo vsa druga predhodna vprašanja.

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

Zadeva C-693/19

- 16 Družba SPV in drugi upniki so pri predložitvenem sodišču začeli postopek izvršbe za izterjavo terjatev, ki izhajajo iz pogodb o financiranju, sklenjenih z YB. Ta postopek temelji na plačilnem nalogu, ki je postal pravnomočen, ker YB zoper ta nalog ni vložil ugovora.
- 17 V zadevnih pogodbah o financiranju je bila za primer dolžnikove zamude pri izpolnjevanju njegovih obveznosti določena uporaba pogodbene kazni in zamudnih obresti.
- 18 Ker je izvršilno sodišče menilo, da je pogoj v zvezi z izračunom zamudnih obresti lahko nepošten, je družbi SPV na obravnavi naložilo predložitev pogodb, na podlagi katerih je bil izdan plačilni nalog, in YB pozvalo, naj se udeleži naslednje obravnave in izrazi svoj namen, da se sklicuje na nepoštenost tega pogoja.
- 19 YB je na poznejši obravnavi izjavil, da se želi sklicevati na nepoštenost navedenega pogoja. Izvršilno sodišče je zato na podlagi sodbe z dne 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659), štelo, da lahko presodi morebitno nepoštenost tega pogoja, in določilo novo obravnavo. Družba SPV je v vlogi trdila, da pravnomočnost plačilnega naloga preprečuje kakršno koli preučitev pogodbenih pogojev, na podlagi katerih je bil ta nalog izdan.
- 20 Predložitveno sodišče navaja, da lahko upnik, če je pridobil izvršilni naslov, sproži postopek za rubež terjatev, ki jih ima njegov dolžnik do tretjih oseb. Navaja, da se mora izvršilno sodišče prepričati o obstoju izvršilnega naslova, veljavnega med celotnim trajanjem postopka izvršbe. Pristojnost tega sodišča naj bi bila tako omejena le na nadzor obstoja izvršilnega naslova in naj ne bi mogla obsegati nadzora „same vsebine“ tega naslova. Tak nadzor nad izvršilnim naslovom bi bil izključen tudi v primeru ugovora zoper izvršbo, ki ga vloži dolžnik.

- 21 Predložitveno sodišče se – ob opozarjanju na sodno prakso Sodišča v zvezi z dolžnostmi nacionalnega sodišča na področju varstva potrošnikov in v zvezi z možnostjo zavrnitve pravnomočnosti v nekaterih okoliščinah – sprašuje o morebitni nepoštenosti pogoja v zvezi z izračunom zamudnih obresti in pogoja o pogodbeni kazni iz pogodb iz postopka v glavni stvari v sporu, o katerem odloča.
- 22 V zvezi s tem pojasnjuje, da sodišče, ki je izdalo zadevni plačilni nalog, ni odločalo o morebitni nepoštenosti zgoraj navedenih pogojev in da je nalog postal pravnomočen, ker YB ni vložil ugovora. V skladu z načelom „implicitne pravnomočnosti“ naj bi se za vse pogoje iz pogodb o financiranju iz postopka v glavni stvari, vključno z zadevnima pogojema, štelo, da jih je to sodišče preučilo in da zanje velja ta oblika pravnomočnosti.
- 23 Iz tega naj bi izhajalo, da izvršilno sodišče ne more presojati nepoštenosti pogojev pogodbe, in sicer ne le zato, ker ne nadzira vsebine plačilnega naloga, izdanega na podlagi te pogodbe, ampak tudi zato, ker je ta nalog, če dolžnik zoper njega ni vložil ugovora, postal pravnomočen. Predložitveno sodišče meni, da neobstoj izrecne preučitve nepoštenosti pogojev v postopku pomeni nepopolno in nezadostno varstvo potrošnika.
- 24 V teh okoliščinah je Tribunale di Milano (sodišče v Milanu, Italija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali in v katerih okoliščinah člena 6 in 7 Direktive 93/13/EGS in člen 47 [Listine] nasprotujejo nacionalnemu pravu, kakršno je navedeno, ki izvršilnemu sodišču preprečuje, da bi opravilo vsebinski nadzor nad izvršilnim naslovom, ki je že pravnomočen, in temu sodišču preprečuje, da v primeru izražene volje potrošnika, da se sklicuje na nepoštenost pogoja iz pogodbe, na podlagi katere je bil izdan predlog za izvršbo, odpravi učinke implicitne pravnomočnosti?“

Zadeva C-831/19

- 25 Družba BDB je leta 2005 z YX in ZW sklenila poroštveni pogodbi za zavarovanje dolgov neke družbe.
- 26 Družba BDB je pri predložitvenem sodišču začela postopek izvršbe na nepremičninah, ki jih imata YX in ZW. Ta postopek, v katerem so intervenirali drugi upniki, temelji na plačilnih nalogih, ki ju je leta 2012 in leta 2013 izdalo sodišče v korist družbe BDB in teh drugih upnikov proti družbi, ki je glavna dolžnica, in štirim porokom, med katerimi sta bila YX in ZW. Ker zoper ta naloga ni bil vložen ugovor, sta postala pravnomočna.
- 27 Med postopkom izvršbe na nepremičninah se je ZW sklicevala na svoj status potrošnice, da bi se lahko sklicevala na morebitno nepoštenost pogojev iz poroštvenih pogodb, na podlagi katerih sta bila plačilna naloga izdana.
- 28 Družba BDB in druge kreditne institucije, ki so intervenirale v postopku izvršbe na nepremičninah, trdijo, da se ZW zaradi svojega statusa družbenice družbe, ki je glavna dolžnica, in zakonske zveze z YX, zakonitim zastopnikom te družbe, na ta status ne more sklicevati. Poleg tega trdijo, da izvršilno sodišče neodvisno od priznanja navedenega statusa ne more izvajati nadzora nad formalno pravilnim in pravnomočnim izvršilnim naslovom, kot je plačilni nalog, zoper katerega ni bil vložen ugovor.

- 29 Predložitveno sodišče meni, da ima ZW v sporu, ki ga obravnava, status potrošnice, prvič, ker na dan sklenitve poroštvenih pogodb iz postopka v glavni stvari ni pridobila celotnega deleža v osnovnem kapitalu družbe dolžnice, ki znaša 22 %, drugič, ker ni bilo dokazano, da je od deležev, ki jih je imela, prejela dividende, in nazadnje, tretjič, ker je bilo dokazano, da je bila od leta 1976 v delovnem razmerju z drugo družbo in da posledično ob sklenitvi poroštvenih pogodb v družbi, ki je glavna dolžnica, ni zasedala nobenega vodstvenega položaja.
- 30 To sodišče glede možnosti potrošnika, da se sklicuje na nepoštenost pogojev pogodbe, na podlagi katere je bil izdan zadevni plačilni nalog, navaja nacionalna pravila v zvezi s postopki izvršbe in pojasnjuje, da upnik v primeru izvršbe na nepremičnini na podlagi izvršilnega naslova pri rubežu uveljavlja stvarno pravico, ki obstaja na nepremičnini, ki pripada njegovemu dolžniku. Navaja, da na podlagi pooblastil, ki jih lahko izvršilno sodišče izvaja med izvedbo postopka izvršbe, to sodišče, kot je razvidno iz točke 20 te sodbe, ne nadzira „same vsebine“ izvršilnega naslova.
- 31 Pojasnjuje tudi, da se v nacionalnem pravu za vložitev ugovora zoper izvršbo ne zahteva posebna oblika in se lahko ugovor poda celo ustno na obravnavi pred izvršilnim sodiščem ali z vložitvijo odgovora na tej obravnavi.
- 32 Predložitveno sodišče, ki opozarja na sodno prakso Sodišča glede procesne avtonomije držav članic, da bi se zagotovila polna učinkovitost materialnega prava Unije, dolžnosti nacionalnega sodišča na področju varstva potrošnikov in možnosti zavrnitve pravnomočnosti v nekaterih okoliščinah, se sprašuje o morebitni nepoštenosti pogojev iz poroštvenih pogodb iz postopka v glavni stvari, sklenjenih med ZW in družbo BDB ter med ZW in drugimi upniki, na podlagi katerih sta bila plačilna naloga izdana.
- 33 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da po mnenju upnikov nemožnost uveljavljanja nepoštenosti teh pogojev v tej fazi zaradi nevložitve ugovora s strani ZW izhaja tudi iz sodbe z dne 6. oktobra 2009, *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615).
- 34 Vendar predložitveno sodišče poudarja, da je ZW drugače kot potrošnik v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. oktobra 2009, *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615), v sporu o glavni stvari izrazila voljo, da uveljavlja nepoštenost nekaterih pogojev, in je tako prekinila nedejavnost, ki jo je izkazovala do nastopa implicitne pravnomočnosti, ki jo imajo izvršilni naslovi.
- 35 To sodišče tudi meni, da Sodišče na dan izdaje plačilnega naloga iz postopka v glavni stvari še ni določilo pogojev, na podlagi katerih je mogoče poroka pravne osebe opredeliti kot potrošnika, saj so bili ti pogoji določeni pozneje, s sklepoma z dne 19. novembra 2015, *Tarcău* (C-74/15, EU:C:2015:772), in z dne 14. septembra 2016, *Dumitraș* (C-534/15, EU:C:2016:700). Navedeno sodišče zato meni, da se ZW ni mogla preudarno odločiti, ali je treba v okviru ugovora zoper naloga uveljavljati nepoštenost pogojev iz pogodb, sklenjenih s prodajalci ali ponudniki, ker ni vedela, da ima status potrošnika.
- 36 Predložitveno sodišče se zato sprašuje, ali lahko neobstoj gotovosti glede možnosti, da se poroka kot potrošnika opredeli na dan, ko so bili zadevni izvršilni naslovi izdani, onemogoča ali pretirano otežuje uveljavljanje pravic, ki so potrošnikom podeljene z nacionalno zakonodajo, s katero je bila prenesena Direktiva 93/13.

- 37 Pojasnjuje tudi, da v skladu z načeli nacionalnega procesnega prava velja, da če potrošnik ne vложи ugovora, pravnomočnost plačilnega naloga zajema poštenost pogojev iz poroštvene pogodbe, in to tudi če sodišče, ki je ta nalog izdalo, nepoštenosti teh pogojev ni preučilo izrecno. Iz tega naj bi na eni strani izhajalo, da v postopku v glavni stvari ni mogoče uveljavljati nepoštenosti pogodbenih pogojev, na drugi strani pa, da ugovor zoper izvršbo ni dopusten, če ta ugovor temelji na razlogih, ki bi jih morala stranka navesti ob izdaji izvršilnega naslova.
- 38 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da je Sodišče v točki 49 sodbe z dne 26. januarja 2017, *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60), razsodilo, da Direktiva 93/13 ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču prepoveduje, da po uradni dolžnosti ponovno preuči nepoštenost pogojev pogodbe, ki je bila sklenjena s prodajalcem ali ponudnikom, če je bilo o zakonitosti vseh pogodbenih pogojev ob upoštevanju te direktive že odločeno z odločbo, ki je pravnomočna. Dodaja, da je Sodišče v tej sodbi štelo tudi, da mora nacionalno sodišče, kadar morebitna nepoštenost pogodbenih pogojev ni bila preučena ob prejšnjem sodnem nadzoru nad sporno pogodbo, ki je bil končan s pravnomočno odločbo, ali če so bili predmet takega nadzora le nekateri od teh pogojev, vseeno preučiti morebitno nepoštenost zadevnih pogojev.
- 39 Predložitveno sodišče tudi meni, da je Sodišče z navedeno sodbo določilo pogoje, pod katerimi je mogoče uveljavljati izrecno pravnomočnost, da bi se nacionalnemu sodišču prepovedal nadzor nad nepoštenostjo pogodbenih pogojev. Meni pa, nasprotno, da Sodišče še ni imelo priložnosti preučiti združljivosti načela „implicitne pravnomočnosti“ s členoma 6 in 7 Direktive 93/13 ter členom 47 Listine.
- 40 V teh okoliščinah je Tribunale di Milano (sodišče v Milanu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali in v katerih okoliščinah člena 6 in 7 Direktive 93/13/EGS v povezavi s členom 47 [Listine] nasprotujeta nacionalnemu pravu, kakršno je navedeno, ki izvršilnemu sodišču preperečuje, da bi opravilo vsebinski nadzor nad izvršilnim naslovom, ki je že pravnomočen, ko potrošnik, ki je seznanjen s svojim statusom (pri čemer je bila ta seznanitev pred tem v skladu z veljavnim pravom izključena), zahteva izvedbo takšnega nadzora?
2. Ali in v katerih okoliščinah člena 6 in 7 Direktive 93/13/EGS v povezavi s členom 47 [Listine] nasprotujeta nacionalnemu pravu, kakršno je navedeno, ki na podlagi implicitne pravnomočnosti v zvezi z neobstojem nepoštenosti pogodbenega pogoja izvršilnemu sodišču, ki je pristojno za odločanje o nasprotovanju izvršitve predloga s strani potrošnika, preperečuje, da bi ugotovilo takšno nepoštenost, in ali je mogoče ugotoviti obstoj ovire tudi tam, kjer je bila v skladu z veljavnim pravom v trenutku nastanka pravnomočnosti presoja nepoštenosti pogoja izključena, ker poroka ni bilo mogoče opredeliti kot potrošnika?“
- 41 S sklepom predsednika Sodišča z dne 23. februarja 2021 sta bili zadevi C-693/19 in C-831/19 združeni za ustni postopek in izdajo sodbe.

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-831/19

- 42 Družba BDB trdi, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten, ker naj ZW ne bi bila potrošnica in naj se zato Direktiva 93/13 zanjo ne bi uporabljala.

- 43 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, zgolj nacionalno sodišče pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja spora o glavni stvari ter za razlago in uporabo nacionalnega prava. Le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presoja nujnost in ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločiti (sodba z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, točka 76 in navedena sodna praksa).
- 44 Sodišče lahko tako predlog nacionalnega sodišča za sprejetje predhodne odločbe zavrne, samo če je jasno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni za to, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, točka 77 in navedena sodna praksa).
- 45 V obravnavani zadevi ne gre za tak primer.
- 46 Iz predložitvene odločbe in spisa, ki je na voljo Sodišču, je namreč razvidno, da je treba ZW za razliko od njenega zakonca YX šteti za potrošnico, ker je ZW ob sklenitvi poroštvenih pogodb z družbo BDB in drugimi upniki delovala zunaj svoje poklicne dejavnosti in ni imela funkcionalnih povezav z zadevno družbo, ki je glavna dolžnica. Po navedbah predložitvenega sodišča je bila ZW od leta 1976 v delovnem razmerju z drugo družbo in v zadevni družbi ni zasedala nobenega vodstvenega položaja. Predložitveno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da je iz listin, ki jih je ZW predložila v postopku izvršbe, razvidno, da je ZW 22-odstotni lastniški delež v tej družbi pridobila 31. januarja 2013, medtem ko sta bili poroštveni pogodbi med ZW in upniki sklenjeni pred tem datumom, in da je bil plačilni nalog, ki ga je pridobila družba BDB, prav tako izdan, preden je ZW postala lastnica navedenega deleža.
- 47 Kot pa je generalni pravobranilec navedel v točki 51 sklepnih predlogov, iz sodbe z dne 30. maja 2013, Asbeek Brusse in de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341, točka 29), izhaja, da se Direktiva 93/13 uporablja za „vse pogodbe“, sklenjene med potrošniki in prodajalci ali ponudniki, saj člen 2(b) te direktive potrošnika opredeljuje kot vsako fizično osebo, ki na podlagi pogodb, zajetih z navedeno direktivo, deluje v namene, ki ne sodijo v okvir njene poklicne dejavnosti.
- 48 Ker ZW zadevne poroštvene pogodbe ni sklenila v okviru svoje poklicne dejavnosti, je treba šteti, da je bila ta pogodba sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom in torej spada na področje uporabe Direktive 93/13.
- 49 Zato je treba predlog za sprejetje predhodne odločbe šteti za dopusten.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 50 Predložitveno sodišče z vprašanji, postavljenimi v zadevi C-693/19 in v zadevi C-831/19, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da če dolжник zoper plačilni nalog, ki ga je na predlog upnika izdalo sodišče, ni vložil ugovora, izvršilno sodišče pozneje ne more

preveriti morebitne nepoštenosti pogojev pogodbe, ki so bili podlaga za ta nalog, ker pravnomočnost navedenega naloga implicitno zajema veljavnost teh pogojev in tako izključuje kakršno koli preučitev njihove veljavnosti. V zadevi C-831/19 sprašuje tudi, ali ima okoliščina, da na dan, ko je nalog postal pravnomočen, dolžnik ni vedel, da ga je mogoče opredeliti kot „potrošnika“ v smislu te direktive, kakršen koli pomen v zvezi s tem.

- 51 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sistem varstva, ki se izvaja z Direktivo 93/13, temelji na predpostavki, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščenosti (glej zlasti sodbo z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 52 Glede na ta podrejeni položaj člen 6(1) navedene direktive določa, da nepošteni pogoji za potrošnika niso zavezujoči. Gre za zavezujočo določbo, katere namen je formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, ki je določeno s pogodbo, zamenjati z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbениki spet vzpostavi enakost (glej zlasti sodbi z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točki 53 in 55, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 41).
- 53 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti preizkusiti nepoštenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, ter tako izravnati neravnotežje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, in to takoj, ko ima vse za to potrebne pravne in dejanske elemente (sodbe z dne 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, točka 46 in navedena sodna praksa; z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 58, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 43).
- 54 Poleg tega Direktiva 93/13, kot je razvidno iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo, državam članicam nalaga, naj zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklene prodajalec ali ponudnik (sodba z dne 26. junija 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 55 Čeprav je Sodišče tako že večkrat in ob upoštevanju zahtev iz člena 6(1) in člena 7(1) Direktive 93/13 navedlo, kako mora nacionalno sodišče zagotavljati varstvo pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi te direktive, pa se v pravu Unije postopki, ki se uporabljajo za preučitev domnevne nepoštenosti pogodbenega pogoja, načeloma ne harmonizirajo in ti postopki torej na podlagi načela procesne avtonomije držav članic spadajo v notranji pravni red zadnjenavedenih, vendar le, če niso manj ugodni od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in če v praksi ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uresničevanja pravic, ki jih potrošnikom podeljuje pravo Unije (načelo učinkovitosti) (glej zlasti sodbo z dne 26. junija 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, točki 45 in 46 ter navedena sodna praksa).
- 56 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, ali navedeni določbi od izvršilnega sodišča zahtevata, da morebitno nepoštenost pogodbenih pogojev preveri kljub nacionalnim postopkovnim pravilom, s katerimi se izvaja načelo pravnomočnosti v zvezi s sodno odločbo, iz katere glede tega ne izhaja izrecno nobena preučitev.
- 57 V zvezi s tem je treba opozoriti na pomen načela pravnomočnosti, tako v pravnem redu Unije kot v nacionalnih pravnih redih. V zvezi s tem je namreč Sodišče že imelo priložnost pojasniti, da je za zagotavljanje stabilnosti prava in pravnih razmerij ter učinkovitega izvajanja sodne oblasti

pomembno, da sodnih odločb, ki so postale pravnomočne po tem, ko so bila izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva, ali po tem, ko so se iztekli roki zanje, ni več mogoče izpodbijati (glej zlasti sodbi z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točki 35 in 36, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 46).

- 58 Sodišče je tudi priznalo, da varstvo potrošnika ni absolutno. Natančneje, štelo je, da pravo Unije nacionalnega sodišča ne zavezuje, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih pravil, v skladu s katerimi odločba postane pravnomočna, tudi če bi se s tako neuporabo lahko odpravila kršitev določbe iz Direktive 93/13, ne glede na naravo te določbe (glej zlasti sodbi z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točka 37, in z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 68), vendar – v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 55 te sodbe – le, če sta spoštovani načeli enakovrednosti in učinkovitosti.
- 59 V zvezi z načelom enakovrednosti je treba poudariti, da Sodišče nima na voljo nobenega elementa, ki bi vzbujal dvom o skladnosti nacionalne ureditve iz postopka v glavni stvari s tem načelom. Kaže, kot navaja italijanska vlada, da nacionalno pravo izvršilnemu sodišču ne omogoča ponovne preučitve pravnomočnega plačilnega naloga, niti če gre za morebitno kršitev nacionalnih pravil javnega reda.
- 60 V zvezi z načelom učinkovitosti je Sodišče razsodilo, da je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali preveč otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju mesta te določbe v celotnem postopku, poteka tega postopka in njegovih posebnosti ter, po potrebi, načel, na katerih temelji nacionalni sodni sistem, kot so načelo varstva pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in načelo učinkovitega poteka postopka (sodba z dne 22. aprila 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, točka 53). Sodišče je štelo, da se ne more zahtevati, da se s spoštovanjem načela učinkovitosti v celoti nadomesti popolna pasivnost zadevnega potrošnika (sodba z dne 1. oktobra 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, točka 62).
- 61 Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da obveznost držav članic, da zagotovijo učinkovitost pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, med drugim v zvezi s pravicami, ki izhajajo iz Direktive 93/13, vključuje zahtevo po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, potrjeno v členu 7(1) te direktive in določeno tudi v členu 47 Listine, ki se med drugim uporablja za opredelitev postopkovnih pravil v zvezi s tožbami, ki temeljijo na takih pravicah (glej v tem smislu sodbo z dne 10. junija 2021, BNP Paribas Personal Finance, od C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 62 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da ob neobstoju učinkovitega nadzora nad morebitno nepoštenostjo pogodbenih pogojev v zadevni pogodbi ni mogoče zagotoviti spoštovanja pravic, priznanih z Direktivo 93/13 (sodba z dne 4. junija 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 63 Iz tega izhaja, da pogoji, določeni z nacionalnim pravom, na katere se sklicuje člen 6(1) Direktive 93/13, ne smejo posegati v bistvo pravice, ki jo imajo potrošniki na podlagi te določbe, kot se razlaga v sodni praksi Sodišča, navedeni med drugim v točki 53 te sodbe, in sicer, da jih pogoj, za katerega se šteje, da ni pošten, ne veže (sodbi z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 71, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 51).

- 64 V postopkih v glavni stvari nacionalna ureditev določa, da v okviru postopka izvršbe neprerekanih plačilnih nalogov izvršilno sodišče zaradi implicitne pravnomočnosti plačilnega naloga ne more izvajati nadzora nad vsebino tega naloga niti ne more po uradni dolžnosti ali na predlog potrošnika nadzirati nepoštenosti pogodbenih pogojev, ki so podlaga za navedeni nalog.
- 65 Nacionalna ureditev, v skladu s katero se šteje, da je bil preizkus nepoštenosti pogodbenih pogojev opravljen po uradni dolžnosti in da je zajet s pravnomočnostjo, tudi če v odločbi, kakršna je sklep o plačilnem nalogu, ni nobene obrazložitve glede tega, lahko ob upoštevanju narave in pomena javnega interesa, na katerem temelji varstvo, ki ga potrošnikom zagotavlja Direktiva 93/13, odvzame pomen obveznosti nacionalnega sodišča, da po uradni dolžnosti preuči morebitno nepoštenost pogodbenih pogojev.
- 66 Iz tega izhaja, da se v takem primeru z zahtevo po učinkovitem sodnem varstvu zahteva, da lahko izvršilno sodišče presodi, in sicer tudi prvič, morebitno nepoštenost pogodbenih pogojev, ki so bili podlaga za plačilni nalog, ki ga je na predlog upnika izdalo sodišče in zoper katerega dolžnik ni vložil ugovora.
- 67 Kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 56 in 57 sklepnih predlogov, to, da dolžnik v trenutku, ko je ta prejšnja sodna odločba postala pravnomočna, ni vedel, da ima status potrošnika v smislu Direktive 93/13, ni upoštevno, saj mora nacionalno sodišče, kot je bilo opozorjeno v točki 53 te sodbe, nepoštenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe te direktive, preučiti po uradni dolžnosti.
- 68 Iz navedenega izhaja, da je treba na vprašanja, postavljena v zadevah C-693/19 in C-831/19, odgovoriti, da je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da če dolžnik zoper plačilni nalog, ki ga je na predlog upnika izdalo sodišče, ni vložil ugovora, izvršilno sodišče pozneje ne more preveriti morebitne nepoštenosti pogojev pogodbe, ki so bili podlaga za ta nalog, ker pravnomočnost navedenega naloga implicitno zajema veljavnost teh pogojev in tako izključuje kakršno koli preučitev njihove veljavnosti. Okoliščina, da na dan, ko je nalog postal pravnomočen, dolžnik ni vedel, da ga je mogoče opredeliti kot „potrošnika“ v smislu te direktive, v zvezi s tem ni upoštevna.

Stroški

- 69 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 6(1) in člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da če dolžnik zoper plačilni nalog, ki ga je na predlog upnika izdalo sodišče, ni vložil ugovora, izvršilno sodišče pozneje ne more preveriti morebitne nepoštenosti pogojev pogodbe, ki so bili podlaga za ta nalog, ker pravnomočnost navedenega naloga implicitno zajema veljavnost teh pogojev in tako izključuje kakršno koli preučitev njihove veljavnosti. Okoliščina, da na dan, ko je nalog postal pravnomočen, dolžnik ni vedel, da ga je mogoče opredeliti kot „potrošnika“ v smislu te direktive, v zvezi s tem ni upoštevna.

Podpisi